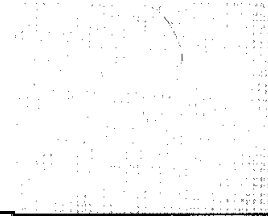

บทที่ 1

บัตรรายการ

สาระสำคัญ

บัตรรายการสามารถใช้ค้นหาหนังสือที่ต้องการในห้องสมุดได้ในเวลา
รวดเร็ว โดยมีรายละเอียดบอกว่าหนังสือที่ต้องการนั้นห้องสมุดมีหรือไม่
และถ้ามีจัดไว้ที่ใดของห้องสมุด

จุดมุ่งหมาย

หลังจากศึกษาบทเรียนที่ 1 แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความแตกต่างของบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตร
และบัตรเรื่องได้
2. อธิบายวิธีใช้บัตรรายการทั้ง 3 ชนิด ค้นหาหนังสือที่ต้องการได้
3. บอกประโยชน์ของบัตรรายการได้

ความหมายของบัตรรายการ

บัตรรายการตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า card catalog หมายความว่า รายการหรือบัญชี (catalog) ของหนังสือและวัสดุในห้องสมุดที่บันทึกไว้ในบัตร (card) รายการเหล่านั้นจะบันทึกลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญของหนังสือแต่ละเล่มหรือวัสดุห้องสมุดแต่ละชิ้น เช่น ชื่อผู้แต่ง หรือผู้รับผิดชอบชื่อเรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการพิมพ์ ลักษณะของหนังสือหรือวัสดุ เป็นต้น เพื่อให้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดค้นหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ต้องการได้โดยรวดเร็ว

ลักษณะของบัตรรายการ

บัตรรายการทำด้วยกระดาษหนาประมาณ 250 ปอนด์ ขนาด 3 X 5 นิ้ว หรือ 7.5 X 12.5 ซม. ด้านล่างของบัตร เจาะรูสำหรับร้อยบัตร เก็บไว้ในลิ้นชักตู้บัตรรายการห่างจากขอบบัตร $\frac{1}{4}$ นิ้ว บัตรรายการนี้จะเรียงตามลำดับตัวอักษรในลิ้นชักบัตร ยกเว้นบัตรแจ้งหมู่จะเรียงไว้ตามลำดับเลขหมู่เช่นเดียวกับการเรียงหนังสือบนชั้น

การคัดเรียงบัตรรายการ

บัตรรายการที่ห้องสมุดจัดทำไว้สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดจะคัดเรียงไว้ในตู้บัตรรายการ การคัดเรียงบัตรรายการสำหรับบริการผู้ใช้ห้องสมุดที่แพร่หลายมี 2 วิธีคือ การเรียงแบบพจนานุกรม และการเรียงแบบแยกตามชนิดของบัตร การเรียงแบบพจนานุกรมคือ การเรียงบัตรทุกชนิดไว้ด้วยกัน โดยเรียงตามลำดับตัวอักษร เมื่อผู้ใช้ต้องการค้นหาหนังสือภายใต้ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อเรื่อง หรือหัวเรื่องที่ยืนยันบรรทัดแรกด้วยตัวอักษรตัวเดียวกันก็จะสามารถค้นคว้าได้ในลิ้นชักเดียวกัน การเรียงบัตรแบบพจนานุกรมนี้จะมีอยู่ตามห้องสมุดขนาดเล็ก ส่วนการเรียงบัตรแบบแยกตามชนิดของบัตรส่วนใหญ่จะมีตามห้องสมุดขนาดใหญ่และขนาดกลาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการง่ายต่อการคัดเรียงลำดับบัตร การเรียงบัตรแบบแยกตามชนิดของบัตรมี 3 แบบ คือ เรียงบัตรผู้แต่งและบัตรชื่อเรื่องไว้ด้วยกัน แยกบัตรเรื่องหรือหัวเรื่องไว้ต่างหาก, เรียงบัตรชื่อเรื่องและบัตรหัวเรื่องไว้ด้วยกันแยกบัตรผู้แต่งไว้ต่างหาก, อีกวิธีหนึ่งคือ เรียงบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่องและบัตรหัวเรื่อง

แยกออกจากกัน

วิธีใช้บัตรรายการ

1. บัตรผู้แต่ง คือบัตรที่มีชื่อผู้แต่งอยู่บรรทัดบนสุดของบัตร ผู้แต่งในที่นี้อาจจะเป็นบุคคลหรือองค์กร, สภากันก็ได้ นอกจากนี้ยังมีบัตรของผู้แปล ผู้แต่งร่วม บรรณาธิการ ฯลฯ บนอยู่ด้วย บัตรประเภทนี้ใช้เมื่อต้องการรวบรวมผลงานของผู้แต่งคนใดคนหนึ่ง เช่น ต้องการทราบว่า วาณิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนรางวัลซีไรท์ เขียนเรื่องอะไรไว้บ้าง จะดูได้จากบัตรผู้แต่งภายใต้ชื่อวาณิช จรุงกิจอนันต์ และผลงานของเขาจะเรียงไว้ตามลำดับอักษรของชื่อเรื่อง และถ้าต้องการหนังสือเหล่านี้ก็กดเลขเรียกหนังสือซึ่งอยู่บนซ้ายของบัตร เพื่อไปหาหนังสือตามตำแหน่งที่เลขเรียกหนังสือได้ระบุไว้

2. บัตรชื่อเรื่อง คือบัตรที่มีชื่อเรื่องของหนังสืออยู่บรรทัดบนสุด บรรทัดถัดมาเป็นชื่อผู้แต่ง ถ้าต้องการหาหนังสือในห้องสมุด ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง แต่ทราบชื่อเรื่องก็จะสามารถหาได้โดยตรงไปที่บัตรชื่อเรื่อง ภายใต้ชื่อเรื่องที่เรากำลังต้องการ เช่น ต้องการเรื่องกนกนคร ไม่ทราบว่าใครแต่ง ดูที่บัตรชื่อเรื่อง ภายใต้อักษร ก พบเรื่อง "กนกนคร" ก็กดเลขเรียกหนังสือไว้แล้วไปหาหนังสือบนชั้น

นอกจากจะใช้หาหนังสือในห้องสมุดแล้ว บัตรชื่อเรื่องยังช่วยให้ได้ข้อมูลทางบรรณานุกรมอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ไม่แน่ใจว่าบทละคร เรื่องเงาะป่า เป็นพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5 หรือรัชกาลที่ 6 ปัญหาที่ตรวจล้นได้ที่บัตรรายการชื่อเรื่องโดยไม่ต้องเสียเวลาไปค้นหาเล่มหนังสือเพื่อดูพระนามผู้นิพนธ์ คือ ดูที่บัตรชื่อเรื่อง ของอักษร บ "บทละครเรื่องเงาะป่า" ปรากฏชื่อผู้แต่งในบรรทัดที่ 2 คือ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ เพราะฉะนั้นคำตอบในข้อนี้คือ บทละคร เรื่องเงาะป่า เป็นพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5

3. บัตรเรื่องหรือบัตรหัวเรื่อง คือบัตรรายการที่มีหัวเรื่อง (subject) อยู่บรรทัดบนสุด บรรทัดถัดมาคือชื่อผู้แต่ง และบรรทัดที่ 3 คือชื่อเรื่องหนังสือ บัตรนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้เมื่อต้องการทราบว่า ในหัวเรื่องที่กำหนดไว้ มีหนังสืออะไรบ้าง ซึ่งผู้ใช้อาจจะต้องการทำบรรณานุกรม (รายชื่อหนังสือ) หรืออาจจะต้องการนำไปอ่านค้นคว้าประกอบการศึกษาค้นคว้าเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง เป็นการประหยัดเวลาไม่ต้องไปพลิกดูหนังสือแต่ละเล่มว่ามีเนื้อเรื่องตรงกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการหรือไม่ หรือผู้ใช้อาจจะต้องการเพียงเล่มใดเล่มหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ เช่น ต้องการอ่านหนังสือเล่มหนึ่งเกี่ยวกับธรรมะกับชีวิตประจำวันก็ดูได้ที่บัตรหัวเรื่อง "ธรรมะกับชีวิตประจำวัน" จะเห็นว่าหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้มีหลายเรื่อง เช่น บ้านกับวัด โดย ธรรมรักษา, ทางล่ายกลาง โดยพระราชญาณทูลณี, ธรรมะก่อนนอน โดยพระอุดมภาสิรักษ์, ธรรมะชาวบ้าน โดยพระมหาทองสำ, ลองแพ้เสียบ้างเกิด เมตตา-ปราณีและธรรมอย่างเดียว ช่วยได้ โดยพระราชญาณทูลณี ฯลฯ เป็นต้น

4. ในกรณีที่ต้องการหนังสือเฉพาะเล่มสำหรับหนังสือที่มีการพิมพ์หลายครั้ง และมีลักษณะแตกต่างกันออกไป จะดูได้ในรายการหมายเหตุของบัตร โดยจะดูที่บัตรชนิดใดก็ได้ ผู้ดูแล แต่ว่าผู้ใช้มีข้อมูลอะไร เช่น ถ้ามีชื่อผู้แต่ง ก็ดูที่บัตรผู้แต่ง ถ้ามีชื่อเรื่อง ก็ดูที่บัตรชื่อเรื่อง หรือถ้าไม่มีทั้งชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องที่ถูกตั้งแน่นอนก็ดูที่บัตรหัวเรื่องหรือบัตรเรื่องได้ ถ้าได้กำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการไว้แล้ว

ตัวอย่างบัตรผู้แต่ง (author card)

923.542 จุลศักรพงษ์, พระองค์เจ้า
 น814๑ เนลสันแม่ทัพเรืออังกฤษ / พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลศักร-
 พงษ์. — พิมพ์ครั้งที่ 3. — กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2520.
 493 หน้า : ภาพประกอบ ; 21 ซม.
 1. เนลสัน. ฮอเรโซ่ เนลสัน. วิลล์ควานต์, ค.ศ.1758-1804.
 2. ชื่อเรื่อง.

ตัวอย่างบัตรชื่อเรื่อง (Title card)

	สงครามและสันติภาพ
PG	ตอลสตอย, ซีโอ.
3366	สงครามและสันติภาพ / ซีโอ ตอลสตอย ; พลตรีหลวงยอดอาวุธ
.A5	(พื่อน อุตราชวี) แปล. — พิมพ์ครั้งที่ 2. — กรุงเทพฯ : ไม้จาม,
ต16ส	2526.
	2 เล่ม ; 18 ซม. — (ชุดวรรณกรรมโลกอันดับ 1)

ตัวอย่างบัตรเรื่อง (subject card)

	ธรรมะกับชีวิตประจำวัน
294.3144	พระธรรมโสภณ
พ354ส	สันโดษทำให้โยยล้ำหลังหรือ / พระธรรมโสภณ. — กรุงเทพ
	มหานคร : โรงพิมพ์ไทยเขม, 2519.
	162 หน้า : ภาพประกอบ ; 22 ซม.

ประโยชน์ของบัตรรายการ

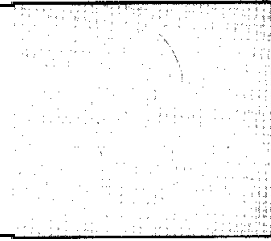
1. ใช้เป็นตรรกษาค้นหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากมีบัตรหลายประเภทในห้องสมุด เพราะฉะนั้นถ้าผู้ใช้ห้องสมุดมีข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่ต้องการไม่ครบถ้วน เช่น ทราบแต่เพียงชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่ง หรือหัวข้อเรื่องที่ต้องการ เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็จะสามารถใช้บัตรรายการตรวจสอบดูได้ว่า ห้องสมุดมีหนังสือที่ต้องการหรือไม่ ถ้ามี หนังสืออยู่ตำแหน่งใดในห้องสมุด
2. บัตรรายการให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุดรวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของหนังสือแต่ละเล่มทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถพิจารณา เลือกรหาหนังสือเฉพาะฉบับที่ต้องการได้ เช่น หนังสือบางเรื่องมีการพิมพ์หลายครั้งหลายสำนักพิมพ์ ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการ เฉพาะฉบับของสำนักพิมพ์ใดโดย เฉพาะก็จะสามารถหาได้จากบัตรรายการ โดยไม่ต้อง เสีย เวลาไปสำรวจชั้นหนังสือด้วยตนเอง หรือผู้ใช้ห้องสมุดบางคนต้องการ เฉพาะ เล่มที่มีภาพประกอบหรือ เฉพาะ เล่มที่มีภาคผนวกอธิบายคำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มเติม ก็จะสามารถตรวจสอบดูจากบัตรรายการได้
3. ใช้เป็นบรรณานุกรมของหนังสือทุกเล่ม หรือวัสดุห้องสมุดทุกรายการ เพราะบัตรรายการคัดเรียงลำดับไว้อย่างถูกต้อง จึงทำให้สามารถ รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะผู้แต่งหรือบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชาได้
4. บัตรรายการช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ศึกษาถึงผลงานทั้งหมดของผู้แต่งคนใดคนหนึ่งหรือสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของสำนักพิมพ์ใดสำนักพิมพ์หนึ่งที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพราะผลงานหรือสิ่งพิมพ์นั้น ๆ ได้คัดเรียงไว้วันที่เดียวกันภายใต้ชื่อผู้แต่งหรือสำนักพิมพ์นั้น
5. บัตรรายการเป็นประโยชน์ในการ เลือกรหาหนังสือเข้าห้องสมุด เพราะสามารถสำรวจจากบัตรรายการได้ว่า ห้องสมุดมีหนังสือประเภทใดมากน้อยแค่ไหน ควรซื้อหนังสือประเภทใดเพิ่มเติมบ้าง
6. บรรณารักษ์สามารถใช้ประโยชน์จากบัตรแจ้งหมู่สำรวจหนังสือในห้องสมุดได้ เพราะบัตรแจ้งหมู่เรียงไว้ตามลำดับ เลขหมู่ เช่นเดียวกับการ เรียงหนังสือบนชั้นในห้องสมุด

4. รายการ (catalog) ควรกะทัดรัด กินเนื้อที่ในห้องสมุดน้อยที่สุดและสามารถเคลื่อนย้ายหรือนำออกไปพิจารณา เลือก ค้นหาหรือศึกษาได้โดยสะดวก

สรุปแล้ว เครื่องมือที่ช่วยค้นหาหนังสือในห้องสมุดมีหลายรูปแบบคือแบบบัตร แบบเล่ม แบบออนไลน์ เป็นต้น ไม่ว่าจะสัปดาห์ออกมาในรูปแบบใด บรรณารักษ์จำเป็นต้องเรียนรู้การลงรายการให้ถูกต้อง การลงรายการในรูปแบบของบัตรหรือบัตรรายการเป็นความรู้พื้นฐานของการลงรายการในแบบอื่น ๆ ดังนั้น วิชาการทำบัตรรายการหนังสือและวัสดุอื่น ๆ ในห้องสมุดจึงเป็นวิชาหลักที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพบรรณารักษ์

บทที่ 1

บัตรรายการ

สาระสำคัญ

บัตรรายการสามารถใช้ค้นหาหนังสือที่ต้องการในห้องสมุดได้ในเวลา
รวดเร็ว โดยมีรายละเอียดบอกว่าหนังสือที่ต้องการนั้นห้องสมุดมีหรือไม่
และถ้ามีจัดไว้ที่ใดของห้องสมุด

จุดมุ่งหมาย

หลังจากศึกษาบทเรียนที่ 1 แล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความแตกต่างของบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตร
และบัตรเรื่องได้
2. อธิบายวิธีใช้บัตรรายการทั้ง 3 ชนิด ค้นหาหนังสือที่ต้องการได้
3. บอกประโยชน์ของบัตรรายการได้

ความหมายของบัตรรายการ

บัตรรายการตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า card catalog หมายความว่า รายการหรือบัญชี (catalog) ของหนังสือและ วัสดุในห้องสมุดที่บันทึกไว้ในบัตร (card) รายการ เหล่านั้นจะบันทึกลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญของหนังสือแต่ละ เล่มหรือวัสดุห้องสมุดแต่ละชิ้น เช่น ชื่อผู้แต่ง หรือผู้รับผิดชอบชื่อ เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการพิมพ์ ลักษณะของหนังสือหรือ วัสดุ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดค้นหา หนังสือและ วัสดุห้องสมุดที่ต้องการได้โดยรวดเร็ว

ลักษณะของบัตรรายการ

บัตรรายการทำด้วยกระดาษหนาประมาณ 250 ปอนด์ ขนาด 3 X 5 นิ้ว หรือ 7.5 X 12.5 ซม. ด้านล่างของบัตร เจาะรูสำหรับร้อยบัตร เก็บไว้ในลิ้นชักตู้บัตรรายการห่าง จากขอบบัตร $\frac{1}{4}$ นิ้ว บัตรรายการนี้จะเรียงตามลำดับตัวอักษรในลิ้นชักตู้บัตร ยกเว้นบัตรแจ้งหมู่ ละ เรียงไว้ตามลำดับเลขหมู่เช่นเดียวกับการ เรียงหนังสือบนชั้น

การคัด เรียงบัตรรายการ

บัตรรายการที่ห้องสมุดจัดทำไว้สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดจะคัด เรียงไว้ใ้ในตู้บัตรรายการ การคัด เรียงบัตรรายการสำหรับบริการผู้ใช้ห้องสมุดที่แพร่หลายมี 2 วิธีคือ การเรียงแบบ พจนานุกรม และการ เรียงแบบแยกตามชนิดของบัตร การ เรียงแบบพจนานุกรมคือ การเรียงบัตร ทุกชนิดไว้ด้วยกัน โดยเรียงตามลำดับตัวอักษร เมื่อผู้ใช้ต้องการ ค้นหาหนังสือภายใต้ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อเรื่อง หรือหัว เรื่องที่ขึ้นต้นบรรทัดแรกด้วยตัวอักษรตัว เดียวกันก็จะสามารถค้นดูได้ในลิ้นชัก เดียวกัน การ เรียงบัตรแบบพจนานุกรมนี้จะมีอยู่ตามห้องสมุดขนาดเล็ก ส่วนการ เรียงบัตรแบบแยก ตามชนิดของบัตรส่วนใหญ่จะมีตามห้องสมุดขนาดใหญ่และขนาดกลาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการง่ายต่อการคัด เรียงลำดับบัตร การ เรียงบัตรแบบแยกตามชนิดของบัตรมี 3 แบบ คือ เรียงบัตรผู้แต่งและบัตร ชื่อเรื่องไว้ด้วยกัน แยกบัตร เรื่องหรือหัว เรื่องไว้ต่างหาก, เรียงบัตรชื่อเรื่องและบัตรหัว เรื่อง ไว้ด้วยกันแยกบัตรผู้แต่งไว้ต่างหาก, อีกวิธีหนึ่งคือ เรียงบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่องและบัตรหัว เรื่อง

แยกออกจากกัน

วิธีใช้บัตรรายการ

1. บัตรผู้แต่ง คือบัตรที่มีชื่อผู้แต่งอยู่บรรทัดบนสุดของบัตร ผู้แต่งในที่นี้อาจจะเป็นบุคคลหรือองค์กร, สถาบันก็ได้ นอกจากนี้ยังมีบัตรของผู้แปล ผู้แต่งร่วม บรรณาธิการ ฯลฯ ปนอยู่ด้วย บัตรประเภทนี้ใช้เมื่อต้องการรวบรวมผลงานของผู้แต่งคนใดคนหนึ่ง เช่น ต้องการทราบว่า วาณิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนรางวัลซีไรต์ เขียนเรื่องอะไรไว้บ้าง จะดูได้จากบัตรผู้แต่งภายใต้ชื่อวาณิช จรุงกิจอนันต์ และผลงานของเขาจะเรียงไว้ตามลำดับอักษรของชื่อเรื่อง และถ้าต้องการหนังสือเหล่านี้ก็จดเลขเรียกหนังสือซึ่งอยู่บนซ้ายของบัตร เพื่อไปหาหนังสือตามตำแหน่งที่เลขเรียกหนังสือได้ระบุไว้

2. บัตรชื่อเรื่อง คือบัตรที่มีชื่อเรื่องของหนังสืออยู่บรรทัดบนสุด บรรทัดถัดมาเป็นชื่อผู้แต่ง ถ้าต้องการหาหนังสือในห้องสมุด ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง แต่ทราบชื่อเรื่องก็จะสามารถหาได้โดยตรงไปดูที่บัตรชื่อเรื่อง ภายใต้ชื่อเรื่องที่เรากำลังต้องการ เช่น ต้องการเรื่องกนกนกร ไม่ทราบว่าใครแต่ง ดูที่บัตรชื่อเรื่อง ภายใต้ตัวอักษร ก พบเรื่อง "กนกนกร" ก็จดเลขเรียกหนังสือไว้แล้วไปหาหนังสือบนชั้น

นอกจากจะใช้หาหนังสือในห้องสมุดแล้ว บัตรชื่อเรื่องยังช่วยให้ได้ข้อมูลทางบรรณานุกรมอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ไม่น่าเชื่อว่าบทละคร เรื่องเงาะป่า เป็นพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5 หรือรัชกาลที่ 6 ปัญหาที่ตรวจสอบได้ที่บัตรรายการชื่อเรื่องโดยไม่ต้องเสียเวลาไปค้นหาเล่มหนังสือเพื่อดูพระนามผู้นิพนธ์ คือ ดูที่บัตรชื่อเรื่อง ของอักษร บ "บทละครเรื่องเงาะป่า" ปรากฏชื่อผู้แต่งในบรรทัดที่ 2 คือ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ เพราะฉะนั้นคำตอบในข้อนี้คือ บทละคร เรื่องเงาะป่า เป็นพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5

3. บัตรเรื่องหรือบัตรหัวเรื่อง คือบัตรรายการที่มีหัวเรื่อง (subject) อยู่บรรทัดบนสุด บรรทัดถัดมาคือชื่อผู้แต่ง และบรรทัดที่ 3 คือชื่อเรื่องหนังสือ บัตรนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้เมื่อต้องการทราบว่า ในหัวเรื่องที่กำหนดไว้ มีหนังสืออะไรบ้าง ซึ่งผู้ใช้อาจจะต้องการทำบรรณานุกรม (รายชื่อหนังสือ) หรืออาจจะต้องการนำไปอ่านค้นคว้าประกอบการศึกษาวิจัยเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง เป็นการประหยัดเวลาไม่ต้องไปพลิกดูหนังสือแต่ละเล่มว่ามีเนื้อเรื่องตรงกับหัวข้อ
 เรื่องที่ต้องการหรือไม่ หรือผู้ใช้อาจจะต้องการ เหยง เล่มกหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่อง
 ที่สนใจ เช่น ต้องการอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง เกี่ยวกับธรรมะกับชีวิตประจำวันก็ดูได้ที่บัตรหัวเรื่อง
 "ธรรมะกับชีวิตประจำวัน" จะเห็นว่ามีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่หลายเรื่อง เช่น บ้านกับวัด
 โดย ธรรมรักษา, ทางสายกลาง โดยพระราชนันทมณี, ธรรมะก่อนนอน โดยพระอุตรคณาภิรักษ์,
 ธรรมะชาวบ้าน โดยพระมหาทองสำ, ลองแพ้เสียบ้าง เกิด เมตตา-ปราณีและธรรมอย่างเดียว
 ช่วยได้ โดยพระราชนันทมณี ฯลฯ เป็นต้น

4. ในกรณีที่ต้องการหนังสือเฉพาะ เล่มสำหรับหนังสือที่มีการพิมพ์หลายครั้ง และมีลักษณะแตกต่างกันออกไป จะดูได้ในรายการหมายเหตุของบัตร โดยจะดูที่บัตรชนิดใดก็ได้ สุดแท้
 แต่ว่าผู้ใช้มีข้อมูลอะไร เช่น ถ้ามีชื่อผู้แต่ง ก็ดูที่บัตรผู้แต่ง ถ้ามีชื่อเรื่อง ก็ดูที่บัตรชื่อเรื่อง หรือ
 ถ้าไม่มีทั้งชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องก็ดูที่บัตรหัวเรื่องหรือบัตรเรื่องได้ ถ้าได้กำหนด
 หัวข้อเรื่องที่ต้องการไว้แล้ว

ตัวอย่างบัตรผู้แต่ง (author card)

923.542 มูลศักรทพษ์, พระองค์เจ้า
 น814ค เนลสันแม่ทัพเรืออังกฤษ / พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้ามูลศักร-
 ทพษ์. — พิมพ์ครั้งที่ 3. — กรุงเทพฯ : ศรีสวัสดิ์, 2520.
 493 หน้า : ภาพประกอบ ; 21 ซม.
 1. เนลสัน, ฮอเรซ เนลสัน, ไวล์เคานต์, ค.ศ.1758-1804.
 2. ชื่อเรื่อง.

ตัวอย่างบัตรชื่อเรื่อง (Title card)

	สงครามและสันติภาพ
PG	ตอลสตอย, ซีโอ.
3366	สงครามและสันติภาพ / ซีโอ ตอลสตอย ; พลตรีหลวงยอดอาวุธ
.A5	(พื่อน ฤทธาคนี) แปล. — พิมพ์ครั้งที่ 2. — กรุงเทพฯ : ไม้จาม,
ต16ล	2526.
	2 เล่ม ; 18 ซม. — (ชุดวรรณกรรมโลกอันดับ 1)

ตัวอย่างบัตรเรื่อง (subject card)

	ธรรมะกับชีวิตประจำวัน
294.3144	พระธรรมโสภณ
พ354ล	สันโดษทำให้ไทยล้ำหลังหรือ / พระธรรมโสภณ. — กรุงเทพ
	มหานคร : โรงพิมพ์ไทยเขมม, 2519.
	162 หน้า : ภาพประกอบ ; 22 ซม.

ประโยชน์ของบัตรรายการ

1. ใช้เป็นตรรกะนิยามหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากมีบัตรหลายประเภทในห้องสมุด เพราะฉะนั้นถ้าผู้ใช้ห้องสมุดมีข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่ต้องการไม่ครบถ้วน เช่น ทราบแต่เพียงชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่ง หรือหัวข้อเรื่องที่ต้องการ เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็จะสามารถใช้บัตรรายการตรวจสอบดูได้ว่า ห้องสมุดมีหนังสือที่ต้องการหรือไม่ ถ้ามี หนังสืออยู่ตำแหน่งใดในห้องสมุด

2. บัตรรายการให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุดรวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของหนังสือแต่ละเล่มทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถพิจารณาเลือกหาหนังสือเฉพาะฉบับที่ต้องการได้ เช่น หนังสือบางเรื่องมีการพิมพ์หลายครั้งหลายสำนักพิมพ์ ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการเฉพาะฉบับของสำนักพิมพ์ใดโดยเฉพาะก็สามารถหาได้จากบัตรรายการโดยไม่ต้องเสียเวลาไปสำรวจที่ชั้นหนังสือด้วยตนเอง หรือผู้ใช้ห้องสมุดบางคนต้องการเฉพาะเล่มที่มีภาพประกอบหรือเฉพาะเล่มที่มีภาคผนวกอธิบายคำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มเติม ก็สามารถตรวจสอบดูจากบัตรรายการได้

3. ใช้เป็นบรรณานุกรมของหนังสือทุกเล่ม หรือวัสดุห้องสมุดทุกรายการ เพราะบัตรรายการสะดวกเรียงลำดับไว้อย่างถูกต้อง จึงทำให้สามารถรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะผู้แต่งหรือบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชาได้

4. บัตรรายการช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ศึกษาถึงผลงานทั้งหมดของผู้แต่งคนใดคนหนึ่งหรือสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของสำนักพิมพ์ใดสำนักพิมพ์หนึ่งที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพราะผลงานหรือสิ่งพิมพ์นั้น ๆ ได้สะดวกไว้นั้นที่เดียวกันภายใต้ชื่อผู้แต่งหรือสำนักพิมพ์นั้น

5. บัตรรายการเป็นประโยชน์ในการเลือกซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด เพราะสามารถสำรวจจากบัตรรายการได้ว่า ห้องสมุดมีหนังสือประเภทใดมากน้อยแค่ไหน ควรซื้อหนังสือประเภทใดเพิ่มเติมบ้าง

6. บรรณารักษ์สามารถใช้ประโยชน์จากบัตรแจ้งหมู่สำรวจหนังสือในห้องสมุดได้ เพราะบัตรแจ้งหมู่เรียงไว้ตามลำดับเลขหมู่เช่นเดียวกับการเรียงหนังสือบนชั้นในห้องสมุด

เนื่องจากบัตรรายการ เปรียบเสมือนสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ห้องสมุดและหนังสือในห้องสมุด บรรณารักษ์บัตรรายการจึงต้องพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่มให้ถี่ถ้วนถูกต้อง สมบูรณ์ที่สุดก่อนที่จะนำมาลงรายการในบัตร แม้ว่าข้อมูลสำคัญบางอย่างที่ไม่มีปรากฏในหน้าปกใน หรือส่วนอื่น ๆ ในเล่มหนังสือก็ต้องศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ้างอิงหรือหนังสืออื่น ๆ นอกจากนี้จะต้องพิจารณานับที่ลักษณะเด่นพิเศษของหนังสือบาง เล่มไว้ในรายการหมายเหตุ เพื่อตอบสนองความต้องการ เฉพาะตัวของผู้ใช้ห้องสมุดด้วย

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงหาคำตอบเหล่านี้โดยใช้บัตรรายการหนังสือในห้องสมุดและระบุวิธีใช้บัตรรายการแต่ละข้อด้วย

1. เรื่อง "แม่ดอกพุดซ้อน" แปลโดย สังวรณ์ ไกรฤกษ์ ใครเป็นผู้แต่ง
2. จงหาหนังสือสำหรับผู้ที่ฝึกกล้องถ่ายภาพและอยากเรียนถ่ายภาพด้วยตัวเอง
สัก 2 เล่ม
3. สำนักพิมพ์ใดสัต์พิมพ์และคำนำหน้าหนังสือแปลเรื่อง "คนไม่มีเงา" แต่งโดย
ฟร็องซัวส์ ฌากอง
4. ห้องสมุดมีหนังสือที่แต่งโดยไมตรี ลิมปชาติ อยู่ที่เรื่อง
5. บัตรผู้แปล บัตรผู้แต่งร่วม บัตรบรรณาธิการ หรือผู้รวบรวมเหล่านี้จะหาได้
ในตู้บัตรรายการผู้แต่ง ตู้บัตรรายการชื่อเรื่อง หรือตู้บัตรรายการหัวเรื่อง
6. นาคะประทีป ผู้แต่ง เรื่องสังฆาภิธานรามเกียรติ์เป็นนามปกกกาของใคร
7. ห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของสุนทรภู่หรือไม่

แนวตอบ

1. ดูจากตัวบัตร์รายการชื่อเรื่องอักษร ม หาบัตรชื่อเรื่องที่มี "แม่ดอกพุดซ้อน"
อยู่บรรทัดบนสุด ละพบชื่อผู้แต่งในบรรทัดที่ 2
2. ดูจากตัวบัตร์รายการหัวเรื่อง ภายใต้หัวเรื่อง "ถ่ายรูป"
3. ดูจากตัวบัตร์รายการชื่อเรื่อง "คนไม่มีเงา" หรือดูจากตัวบัตร์รายการผู้แต่ง
"ชากอง , ฟรองซัวส์"
4. ดูจากตัวบัตร์รายการผู้แต่งภายใต้ชื่อ "ไมตรี ลิมป์ชาติ"
5. หาได้ในตัวบัตร์รายการผู้แต่ง
6. ดูจากบัตรรายการผู้แต่ง ละพบบัตรโยงภายใต้ชื่อ นาคะประทีป หรือ ดูจาก
ตัวบัตร์รายการชื่อเรื่องภายใต้ชื่อ "สังฆาภิธานรามเกียรติ์"
7. ดูจากตัวบัตร์รายการหัวเรื่อง "สุนทรภู์"

ทั้งหมดเป็นแนวตอบที่บอกวิธีค้นหาหนังสือจากบัตรรายการ เมื่อนักศึกษาทำตาม
แนวตอบนี้จะได้คำตอบที่ต้องการจากบัตรรายการที่ค้นได้